

Ramazan KORKMAZ

AYTMATOV ANLATILARINDA

ÖTEKİLEŞME SORUNU VE DÖNÜŞ İZLEKLERİ



TBMM
Kütüphanesi



TÜRKSOY

İÇİNDEKİLER

| | |
|--|-----|
| Kısaltmalar ----- | 9 |
| Polad BÜLBÜLOĞLU, TÜRKSOY Genel Müdürü, Azarbaycan Cumhuriyeti Kültür Bakanı ----- | 13 |
| Önsöz ----- | 15 |
| | |
| Birinci Bölüm | |
| | |
| I- Ötekileşme Sorunu ve Anlamların Yitim Yerleri ----- | 19 |
| A- Saptırılan kutsallık, yapay cennet ve tanrı kurguları ----- | 20 |
| B- Tahrip edilen bellek mekanları ----- | 31 |
| 1- Deneyimsel/mimetik bellek ----- | 32 |
| 2- Nesnel belleği ----- | 39 |
| 3- İletişim belleği ----- | 52 |
| a- Tıkanan erişim alanları ----- | 52 |
| b- Cehennemleşen yüzler ----- | 62 |
| 4- Kültürel bellek ----- | 68 |
| C- İnsanlığın üç büyük tuzağı ----- | 85 |
| 1- Kitleli terör; savaş ----- | 85 |
| 2- Yüceltilen yalıtım; ideolojik ve dinsel koşullama ----- | 92 |
| 3- Ölümcül kaçış; içki ve uyuşturucu ----- | 100 |

İkinci Bölüm

| | |
|--|-----|
| II- Kendine Dönüşün Yolları ----- | 105 |
| A- Eriştirici ve dönüştürücü değerler ----- | 107 |
| 1- Biçimlendirici etkinlik; emek ve empati ----- | 107 |
| 2- Ritmin büyümlü gücü; türküler ----- | 119 |
| 3- Karşı konulamaz akış; aşk ----- | 129 |
| B- Kurtuluş imgeleri ve dönüş izlekleri ----- | 135 |
| 1- İçtenliğin fethi; eve/ anneye dönüş ----- | 136 |
| 2- Kutsal yunak; anadil izleği ----- | 151 |
| 3- Evrenin bilinci; insana dönüş ----- | 158 |
| a- koparımla'nın ve bırakılma'nın trajiği ----- | 158 |
| b- dönüş ve dirilişin muştusu ----- | 162 |
| 4- Doğaya dönüş ----- | 170 |
| a- suların çekilmesi ----- | 179 |
| b- çölleşme ----- | 181 |
| c- intiharlar ----- | 182 |
| 5- Tanrı'ya dönüş ----- | 184 |
| Genel çıkarım: ----- | 190 |
| Kaynaklar ----- | 197 |

KAYNAKLAR

2005 - 2023

- Abdirahmanov, Orazbay, *Aralım Dertim Menin*, (Aktaran: Ercan Alkaya), Nökis "Karakalpakistan" 1990
- Aitmatov, Chingiz, *Time to Speak*, New York 1989
- Akarsu, Bedia, "Dil-Düşünme-Dünya İlişkisi", *Bilim ve Ütopya*, S.80, Şubat 2001
- Akmataliyev, Abdıldacan, *Cengiz Aytmatov'un Dünyası*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 1998
- Akmataliyev, Abdıldacan, *Chingiz Aitmatov: Life and Creative*, Bişkek 1991
- Akpınar, Yavuz, "Manas Destanı", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, C.6, Dergah Yayınları, İstanbul 1986
- Aktaş, Şerif, "Milli Romantik Duyuş Tarzı ve Türk Edebiyatı", *Türkiye Günlüğü*, s. 38, Ocak-Şubat 1996
- Aktulum, Kubilay, *Metinlerarası İlişkiler*, Öteki Yayınevi, Ankara 1999
- Alıbaeva, T. "Çingiz Aytmatov'dun Publitistikalık Mekan Teması", *Çingiz Aytmatov Cana Ruhanni Madaniyat*, Bişkek 1999
- Anninskiy, Lev, "İz jizni podkidışey", *Drujba Narodov*, 7/ 1995
- Arendt, Hannah, *The Origins of Totalitarianism*, New York 1958
- Asanaliyev, Keneşbek, "Şeker Ayılı Cana Aalam", *Ala-Too*, 5/1982
- Asanaliyev, Keneşbek, *Çingiz Aytmatov*, Bişkek 1995
- Asanova, Umut, "Cengiz Aytmatov'un eserlerinde Kültür Bunalımının Felsefesi", (Çev.Lilia Alkaya), *Bilge*, S.24, Bahar 2000
- Assmann, Jan, *Kültürel Bellek* (Çev.Ayşe Tekin), Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2001
- Aytmatov, Cengiz, *Şahanov. Muhtar. Kız Başındaki Avcının Çılgılığı*, (Aktaran: Banu Muhayeva), Tolkun Yayınları, Ankara 1998
- Aytmatov, Cengiz, "Kadim Kırgız Ruhunun Zirvesi", (Aktaranlar:İktil Kurbanov-Ali Akbaş), *Kardaş Edebiyatlar*, s. 2, 1992

- Aytmatov, Cengiz, "Temeller Çöküyor mu?" (Çev.Hakan Kırımlı), *Emel*, S.167, Temmuz-Ağustos 1988
- Bachelard, Gaston, *Mekanın Poetikası* (Çev. Aykut Derman), Kesit Yayıncılık, İstanbul 1996
- Bachelard, Gaston, *Yok Felsefesi* (Çev. Alp Tümertekin), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1995
- Bauman, Zygmunt, *Postmodernlik ve Hoşnutsuzlukları* (Çev. İsmail Türkmen), Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2000
- Berzer, A., "Pobeda i Porajeniye İlyasa", *Çingiz Aytmatov*, Frunze 1975
- Bice, Hayati, "Dönenbay Kuyu Bize de Uğrar mısınız?", *Türk Yurtları*, S. 2, Nisan-Mayıs-Haziran 1990
- Bobulov, Kambaralı, "Çıkarmacılığın Cangı Tilkesi", *Ala-Too*, No. 4, April 1986
- Caferoğlu, Nizami, "Cengiz Aytmatov; Bir Medeniyetin Evladı: Yahut Varisliğin Poetiği" (Aktaran: Ahmed Schmeide), *Türk Edebiyatı*, Nisan 1990
- Cigitov, Salican, "Çingiz Kantıp Çığıp Kaldı", *Ala-Too*, No.12, 12/1988
- Cohen, Anthony P., *Topluluğun Simgesel Kuruluşu* (Çev.Mehmet Küçük), Dost Yayınları, Ankara 1999
- Connerton, Paul, *Toplumlar Nasıl Anımsar?* (Çev.Alaadin Şenel), Ayrıntı Yayınları, İstanbul 1999
- Çağın, Sabahattin, *Cengiz Aytmatov ve Gün Olur Asra Bedel Romanı*, Akademi Kitabevi, İzmir 2000
- Çüçen, A.Kadir, *Heiddegger'de Varlık ve Zaman*, Asa Kitabevi, Bursa 1997
- Eliade, Mircea, *Kutsal ve Dindışı* (Çev. M.Ali Kılıçbay), Ankara 1991
- Eliade, Mircea, *Mitlerin Özellikleri* (Çev.Sema Rifat), İstanbul 1993
- Evola, Julius., - René Guénon, *Savaş Metafiziği ve Sembolik Silahlar* (Çev.A.Ataman-M.Tahrallı- İ. Taşpınar), İnsan Yayınları, İstanbul 2000
- Foucault, Michel, *Özne ve İktidar* (Çev. Işık Ergüden- Osman Akınhay), Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2000
- Fromm, Erich, *Kendini Savunan İnsan* (Çev.Necla Arat) Say Yayınları, İstanbul 1994

- Gaçev, G., Çingiz Aytmatov, Frunze 1989
- Gasset, Ortega Y. *İnsan ve Herkes* (Çev. Neyriye Gül Işık), Ayrıntı Yayınları, İstanbul 1995
- Hatab, Lawrence J., *Myth And Philosophy*, Open Court Publishing Copmany, La Salle, (US) 1992
- Hegel, G.W.F., *Tinin Görüngübilimi* (Çev. Aziz Yardımlı), İDEA Yayınları, İstanbul 1986
- İbraimov, Kalık, "Köp Maanili Çıkarma", *Ala-Too*, No:1, 1/1982
- İbraimov, Kalık, *Mifologyalık Arhanka Cana Azırkı Adabiyatı "Adam Tabiyat" Konseptsiyası*, Frunze 1991
- Jacoby, Russel, *Belleğini Yitiren Toplum* (Çev. Hakan Atalay), Ayrıntı Yayınları, İstanbul 1997
- Kaplan, Ramazan, "Kurgulama Tekniği Bakımından Cemile Hikayesi", *Doğumunun 70. Yıldönümünde Cengiz Aytmatov Uluslararası Bilgi Şöleni* (8-10 Aralık 1998), *Bildiriler*, Ankara 1999
- Koç, Turan, *Din Dili*, Rey Yayıncılık, Kayseri 1995
- Kohman, Tatyana, "Realdүүлük Cana Şarttuuluk" (Kotorgon: Abdılғанı Erkebayev), *Ala-Too*, No.7, 7/1981
- Kolcu, Ali İhsan, *Mili Romantizm Açısından Cengiz Aytmatov*, Ötüken Yayınları, İstanbul 1977
- Korkmaz, Ramazan, "Dede Korkut Hikayelerindeki Su Kültünün Mitik Yorumu", *Türk Kültürü*, S.418, Y. 36, Şubat 1998
- Leledakis, Kanakis, *Toplum ve Bilinçdişi* (Çev. Abdullah Yılmaz), Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2000
- Levçenko, Viktor, *Çingiz Aytmatov*, Moskova 1983
- Leybnin, V.M. "Po Eti Storoni dobra i Zla" (Çev. Gülzat Cumagulov), *Filosofiske Nauki*, No.6, (Moskova) 1991
- Mengüşoğlu, Takiyettin, *Fenomenoloji ve Nicholai Hartmann*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1972
- Mengüşoğlu, Takiyettin, *Felsefeye Giriş*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1992
- Özgen, Abdullhakim, "Aytmatov'un Dilinden (Aytmatovla Söyleşi)" (Çev. İhsan Turan), *Türk Yurtları*, S. 2, Nisan-Mayıs-Haziran 1990

- Parlatır, İsmail, "Cengiz Aytmatov ile Dil ve Edebiyat Üzerine Söyleşi", *Türk Dili*, S. 487, Temmuz 1992
- Sagınbekov, Bakıt, *Kırgız Tenkidinde Cengiz Aytmatov* (Doç.Dr. Yavuz Akpınar danışmanlığında yapılmış ve yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2000
- Sorokin, P. Aleksandroviç, *Bir Bunalm Çağında Toplum Felsefeleri* (Çev. Mete Tunçay), Göçebe Yayınları, İstanbul 1997
- Soykan, Ömer Naci, *Felsefe ve Dil* (Wittgenstein Üstüne Bir Araştırma), Kabalcı Yayınevi, İstanbul 1995
- Strauss, Claud-Lévis, *Mit ve Anlam* (Çev.Şen Süer-Selahattin Erkanlı), Alan yy, İstanbul 1986
- Tınıstanuulu, Kasım, *Ene Tilibiz 1*, İstanbul 1998
- Tural, Sadık, *Tarihten Destana Akan Duyarlık*, Atatürk Kültür Merkezi yayınları, Ankara 2000
- Tyurin, V. "Lyudi prekrasnoy duşi", *Çingiz Aytmatov*, Frunze 1975
- Ukubeyova, *Layli*, Çingiz Aytmatov, Bişkek 2000
- Uygur, Nermi, *Başka Sevgisi*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1996
- Uygur, Nermi, *Edmund Husserl'de Başkasının Beni Sorunu*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1997
- Yalóm, Irvin, *Varoluşçu Psikoterapi* (Çev. Zeliha İyidoğan Babayiğit), Kabalcı Yayınevi, İstanbul 1999
- Yıldız, Naciye, "Cengiz Aytmatov ve Manas Destanı", Doğumunun 70. Yıl Dönümünde Cengiz Aytmatov Uluslararası Bilgi Şöleni (AKM, *Bildiriler*), Ankara 1999
- Yoloğlu, Güllü, "Cengiz Aytmatov'un Yaratıcılığında Şamanizm" (Aktaran: A.Topalova), Doğumunun 70. Yılında Cengiz Aytmatov Uluslararası Bilgi Şöleni, *Bildiriler*, AKM yy., Ankara 1999
- Zülal, Aslı, "Çölleşen Aral Gölü" (çeviri), *Bilim ve Teknik*, Mayıs, 1999

*"Eserlerimle ilgili pek çok eleştiri yapıldı.
Bana göre her insan, algılamasına göre okur. Bazıları yüzeysel
olarak okuyor. İnsanın ötekileşmesi ve kendine dönmesi,
çok zor ve felsefi bir mesele.*

*Dr. Korkmazın okumaları beni sevindirdi:
enerjimi fazlalaştırdı, kamçıladı. Benim eserlerimde söylemek
istediklerimi anlayabilmiş ve dile getirmiş...*

Cengiz ALTINATAOĞU



TÜRKSOY



**TBMM
Kütüphanesi**



200502923